

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 184 (XXVIII) — Nr. 884

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 4 noiembrie 2016

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
DECRETE		
902.	— Decret privind conferirea Ordinului <i>Meritul Cultural</i> în grad de <i>Mare Ofițer</i>	2
903.	— Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i> în grad de <i>Cavaler</i>	2
904.	— Decret privind conferirea Crucii și Medaliei Naționale <i>Serviciul Credincios</i>	3
905.	— Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei Naționale <i>Pentru Merit</i>	3–4
906.	— Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei <i>Meritul Sanitar</i>	4
907.	— Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei <i>Virtutea Militară</i>	4–5
908.	— Decret privind conferirea Ordinului și Medaliei <i>Virtutea Aeronautică</i>	5–6
909.	— Decret privind conferirea Ordinului <i>Virtutea Maritimă</i>	6
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE		
	Decizia nr. 21 din 11 octombrie 2016 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)	7–16

DECRETE**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI****DECRET****privind conferirea Ordinului *Meritul Cultural*
în grad de *Mare Ofițer***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 7 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 8/2003 privind Ordinul *Meritul Cultural* și Medalia *Meritul Cultural*, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului afacerilor externe,
în semn de înaltă apreciere pentru dăruirea și talentul de care a dat dovadă în întreaga sa carieră muzicală, precum și pentru prietenia arătată României, implicându-se în mai multe proiecte destinate unor categorii defavorizate din țara noastră,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Meritul Cultural* în grad de *Mare Ofițer*, categoria B — „Muzica”, doamnei Anne-Sophie Mutter, violonist (Republica Federală Germania).

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 902.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**DECRET****privind conferirea Ordinului Național *Steaua României*
în grad de *Cavaler***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 6 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/1998 pentru reinstituirea Ordinului național *Steaua României*, republicată, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului apărării naționale,
cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Se conferă Ordinul Național *Steaua României* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari:

1. domnului general Ciucă *Gheorghe* Nicolae-Ionel;
2. domnului general de flotilă aeriană Lungulescu *Florea* Liviu-Marilen.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 903.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind conferirea Crucii și Medaliei Naționale *Serviciul Credincios*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 6 lit. B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 105/2000 privind reinstituirea Ordinului, Crucii și Medaliei Naționale *Serviciul Credincios*, aprobată prin Legea nr. 543/2001, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului apărării naționale, cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios* clasa a II-a, cu însemn pentru militari, domnului plutonier-major Mărieș Ghiran Gabriel-Alin.

Art. 2. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios* clasa a III-a, cu însemn pentru militari, domnului plutonier adjutant principal Băluță *Constantin* Traian.

Art. 3. — Se conferă Crucea Națională *Serviciul Credincios* clasa a III-a, cu însemn pentru civili:

1. doamnei Aruncutean *Ioan* Maria;
2. domnului Botea *Ștefan* Traian;
3. doamnei Minghir *Dumitru* Carmen.

Art. 4. — Se conferă Medalia Națională *Serviciul Credincios* clasa I, cu însemn pentru militari, domnului plutonier Taifas *Ion* Marius-Bertoni.

Art. 5. — Se conferă Medalia Națională *Serviciul Credincios* clasa a III-a, cu însemn pentru militari, domnului plutonier-major Cristolovean *Ion* Ionel-Eugen.

Art. 6. — Se conferă Medalia Națională *Serviciul Credincios* clasa a III-a, cu însemn pentru civili:

1. domnului Piersinaru *Floru* Bogdan;
2. domnului Stoian *Gheorghe* Iulian.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 904.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind conferirea Ordinului și Medaliei Naționale *Pentru Merit*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 6 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 104/2000 privind reinstituirea Ordinului și Medaliei Naționale *Pentru Merit*, aprobată prin Legea nr. 542/2001, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului apărării naționale, cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul Național *Pentru Merit* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari:

1. domnului general-maior Scarlat *Nicolae* Dumitru;
2. domnului general-maior Tărpescu *Ion* Ovidiu-Ionel;
3. domnului colonel Ciobanu *Dumitru* Ionel.

Art. 2. — Se conferă Ordinul Național *Pentru Merit* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru civili, doamnei Cojocar *Gheorghe* Simona.

Art. 3. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit* clasa a II-a, cu însemn pentru militari, domnului plutonier adjutant principal Țicleanu *Constantin* Mircea.

Art. 4. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit* clasa a II-a, cu însemn pentru civili, doamnei Boșcor *Neculai* Viorica.

Art. 5. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit* clasa a III-a, cu însemn pentru militari:

1. domnului maistru militar principal Badea *Victor* Gheorghe;
2. doamnei plutonier Pietraru *Aurel-Ioan* Anca-Elena.

Art. 6. — Se conferă Medalia Națională *Pentru Merit* clasa a III-a, cu însemn pentru civili:

1. doamnei Budică *Tudor Ștefania*;

2. doamnei Nicula *Gheorghe Gabriela*;

3. doamnei Rotaru *Mircea Gabriela*;

4. doamnei Zloh *Gheorghe Dana-Elena*.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 905.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului și Medaliei *Meritul Sanitar*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 7 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 539/2003 privind Ordinul *Meritul Sanitar* și Medalia *Meritul Sanitar*, cu modificările ulterioare, având în vedere propunerea ministrului apărării naționale, cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul *Meritul Sanitar* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, domnului colonel Ștefănescu *Vespasian Cristian-Drașoș*.

Art. 2. — Se conferă Ordinul *Meritul Sanitar* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru civili, doamnei Chiriac *Dumitru Maria-Magdalena*.

Art. 3. — Se conferă Medalia *Meritul Sanitar* clasa a III-a, cu însemn pentru militari, domnului plutonier-major Marchidanu *Costică George*.

Art. 4. — Se conferă Medalia *Meritul Sanitar* clasa a III-a, cu însemn pentru civili, doamnei Borcan *Georgeta-Camelia*.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 906.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului și Medaliei *Virtutea Militară*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 8 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 459/2002 privind Ordinul *Virtutea Militară* și Medalia *Virtutea Militară*, cu modificările ulterioare, având în vedere propunerea ministrului apărării naționale, cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul *Virtutea Militară* în grad de *Comandor*, cu însemn pentru militari:

1. domnului general-maior Foca *Constantin Petrică-Lucian*;
2. domnului general-maior Harabagiu *Gheorghe Marius*;
3. domnului general de brigadă Tonu *Paraschiv Nicolae*.

Art. 2. — Se conferă Ordinul *Virtutea Militară* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari:

1. domnului general-locotenent Tonea *Nicolae Adrian*;
2. domnului general-maior Mancu *Vasile Ioan*;
3. domnului general de brigadă Jianu *Gheorghe Florin*;

4. domnului general de brigadă Mocanu *Ion* Gheorghe;
5. domnului general de brigadă Pop *Ioan* Radu-Marius;
6. domnului general de brigadă Pop *Virgil-Ovidiu* Virgil-Ovidiu.

Art. 3. — Se conferă Ordinul *Virtutea Militară* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru civili, doamnei Cismașu *Ion* Elena.

Art. 4. — Se conferă Ordinul *Virtutea Militară* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari:

1. domnului general de brigadă Drăgușin *Tudor* Laurențiu;
2. domnului general de brigadă Loțan *Valeriu* Ionel;
3. domnului general de brigadă Nicolau *Constantin* Adrian-Cornel;

4. domnului colonel Cernat *Gheorghe* Bogdan;

5. domnului colonel Pană Ștefan Dumitru;

6. domnului comandor Toader *Dumitru* Vasile;

7. doamnei locotenent-colonel Ispas *Gheorghe* Corina.

Art. 5. — Se conferă Ordinul *Virtutea Militară* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru civili:

1. doamnei Cojocaru *Dragoș* Indira-Mirela;

2. doamnei Enescu *Ion* Georgeta;

3. domnului Predoiu *Ioan-Marius* Marius-Gheorghe.

Art. 6. — Se conferă Medalia *Virtutea Militară* clasa I, cu însemn pentru militari:

1. domnului plutonier adjutant principal Ion *Florea* Valentin;

2. domnului plutonier adjutant principal Pîslariu *Vasile* Vasile;

3. domnului maistru militar clasa I Băețică *Ion* Gabriel.

Art. 7. — Se conferă Medalia *Virtutea Militară* clasa a II-a, cu însemn pentru militari:

1. domnului plutonier adjutant principal Suci *Elena* Grigore-Sorin;

2. domnului plutonier adjutant principal Toma *Sandu* Cristian;

3. domnului plutonier adjutant Bostan *Constantin* Sorin-Constantin;

4. domnului plutonier adjutant Catrina *Constantin* Marian;

5. domnului plutonier-major Aivănesei *Ion* Florin-Cătălin.

Art. 8. — Se conferă Medalia *Virtutea Militară* clasa a II-a, cu însemn pentru civili, domnului Uzea *Ion* Ștefan.

Art. 9. — Se conferă Medalia *Virtutea Militară* clasa a III-a, cu însemn pentru militari:

1. domnului plutonier adjutant Roșu *Paul* Sorin-Cezar;

2. domnului plutonier adjutant Rusu *Ion* Ionel;

3. domnului plutonier adjutant Tufeanu *Ion* Florin-Daniel;

4. domnului plutonier-major Ancuța *Dumitru* Vasile;

5. domnului plutonier-major Dicu *Gheorghe* Alexandru-Gheorghe;

6. domnului plutonier-major Giugulea *Radu* Marin;

7. domnului plutonier-major Tudor *Vintilă* Constantin.

Art. 10. — Se conferă Medalia *Virtutea Militară* clasa a III-a, cu însemn pentru civili:

1. doamnei Albu *Stelică* Ana-Maria;

2. doamnei Suci *Marin* Lăcrămioara-Lucreția;

3. doamnei Tănase *Marin* Georgeta-Angela.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 907.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului și Medaliei *Virtutea Aeronautică*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 8 lit. A și B din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 460/2002 privind Ordinul *Virtutea Aeronautică* și Medalia *Virtutea Aeronautică*, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului apărării naționale,

cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Art. 1. — Se conferă Ordinul *Virtutea Aeronautică* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari, domnului comandor Vodă *Ioan* Mircea.

Art. 2. — Se conferă Ordinul *Virtutea Aeronautică* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, domnului comandor Tănase *Raicu* Jănel.

Art. 3. — Se conferă Ordinul *Virtutea Aeronautică* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru civili, doamnei Brătulescu *Constantin* Alexandra-Florina.

Art. 4. — Se conferă Medalia *Virtutea Aeronautică* clasa I, cu însemn pentru militari, domnului plutonier adjutant principal Enache-Pavel *Mirea* Ion.

Art. 5. — Se conferă Medalia *Virtutea Aeronautică* clasa I, cu însemn pentru civili, doamnei Neguțoiu *Neculai* Violeta.

Art. 6. — Se conferă Medalia *Virtutea Aeronautică* clasa a II-a, cu însemn pentru militari, domnului maistru militar clasa a II-a Chicoș Ion Constantin-Cornel.

Art. 7. — Se conferă Medalia *Virtutea Aeronautică* clasa a II-a, cu însemn pentru civili, domnului Capră Năstase Marius.

Art. 8. — Se conferă Medalia *Virtutea Aeronautică* clasa a III-a, cu însemn pentru militari:

1. domnului maistru militar principal Murar Aurel Petru;
2. domnului maistru militar principal Nechita Neculai-Lucian Aurel-Vasile.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 908.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

privind conferirea Ordinului *Virtutea Maritimă*

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și ale art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1) și ale art. 8 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, precum și ale Legii nr. 461/2002 privind Ordinul *Virtutea Maritimă* și Medalia *Virtutea Maritimă*, cu modificările ulterioare,

având în vedere propunerea ministrului apărării naționale,
cu prilejul Zilei Armatei României, în semn de apreciere a serviciilor deosebite pe care le-au adus instituției militare, a rezultatelor remarcabile obținute în procesul de instruire, precum și a înaltului profesionalism dovedit în executarea misiunilor încredințate,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Art. 1. — Se conferă Ordinul *Virtutea Maritimă* în grad de *Comandor*, cu însemn pentru militari, domnului contraamiral Dumistrăcel Costache Cătălin-Silviu.

Art. 2. — Se conferă Ordinul *Virtutea Maritimă* în grad de *Ofițer*, cu însemn pentru militari, domnului contraamiral de flotilă Stănculescu Ștefan Ioan.

Art. 3. — Se conferă Ordinul *Virtutea Maritimă* în grad de *Cavaler*, cu însemn pentru militari, domnului comandor Ciocoiu Costică Ionel-Dan.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
DACIAN JULIEN CIOLOȘ

București, 2 noiembrie 2016.
Nr. 909.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 21

din 11 octombrie 2016

Dosar nr. 2.401/1/2016

Mirela Sorina Popescu — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
 Geanina Cristina Arghir — judecător la Secția penală
 Daniel Grădinaru — judecător la Secția penală
 Ioana Bogdan — judecător la Secția penală
 Ana-Maria Dascălu — judecător la Secția penală
 Leontina Șerban — judecător la Secția penală
 Silvia Cerbu — judecător la Secția penală
 Mariana Ghena — judecător la Secția penală
 Anca-Mădălina Alexandrescu — judecător la Secția penală

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 15.074/118/2012, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „*Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.*”

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁵ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Mirela Sorina Popescu.

La ședința de judecată a participat doamna Mirela Cojocaru, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁵ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Irina Kuglay, procuror în cadrul Secției judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că s-au transmis puncte de vedere asupra chestiunii de drept din partea unor curți de apel, tribunale și judecătorii, de către Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, de către unele dintre părțile civile, precum și de către inculpatul R.A.

În continuare, a arătat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor care a fost comunicat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

A mai referat că în cadrul Secției judiciare — Serviciul judiciar penal al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii vizând această

problemă de drept, astfel cum rezultă din Adresa Ministerului Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nr. 964/C/1776/III-5/2016, și că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus concluzii scrise.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a acordat cuvântul asupra eventualelor cereri sau chestiuni prealabile și, constatând că nu sunt alte cereri sau excepții de formulat, a solicitat procurorului să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept supusă dezlegării.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut punctul de vedere exprimat în scris, în sensul că sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 15.074/118/2012, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept deduse judecății este admisibilă, deși antamează o problemă de procedură, întrucât de rezolvarea acestei probleme procedurale depinde soluția care se va pronunța cu ocazia judecării apelului, și că dispozițiile art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală sunt aplicabile și în cazul persoanei juridice.

A arătat că principalul contraargument ce poate fi identificat împotriva acestei opinii este acela că la lit. a) a aceluiași articol sunt enumerate o serie de categorii de persoane pe care legiuitorul le consideră vulnerabile sau aflate în situații speciale, care ar reclama asistență juridică obligatorie în considerarea calității persoanei lor, cum ar fi minorii, deținuții etc., enumerare în care persoana juridică nu se regăsește.

A susținut că argumentul trebuie surmontat prin aceea că dispozițiile art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală prevăd o serie de situații care, indiferent de calitatea persoanei, prin raportare la infracțiunea care face obiectul cauzei, reclamă asigurarea obligatorie a asistenței juridice.

A considerat contraargumentul privind criteriul pedepsei, ce se regăsește atât în concluziile formulate de părți, cât și în opiniile instanțelor, în sensul că legiuitorul ar avea în vedere doar consecința imediată, respectiv riscul ca o persoană să fie supusă unei detenții pe o perioadă îndelungată, în ipoteza unei condamnări, și că acest risc, respectiv acest criteriu nu se regăsește în cazul persoanei juridice, nefondat, prin aceea că rațiunea art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală nu vizează doar urmarea pe care o poate avea o soluție de condamnare, respectiv privarea de libertate a inculpatului, ci legiuitorul, când se referă la pedeapsa prevăzută de lege, are în vedere nu numai riscul unei detenții îndelungate, ci și natura infracțiunii și împrejurarea că o infracțiune sancționată cu o pedeapsă mai gravă este o infracțiune mai complexă, care reclamă o apărare calificată. Acest criteriu se verifică și în privința persoanei juridice, întrucât gravitatea infracțiunii este aceeași atât pentru persoana fizică, cât și pentru persoana juridică, indiferent de modalitatea în care va fi trasă la răspundere penală și va executa pedeapsa.

Pe de altă parte, chiar luând în considerare strict criteriul consecințelor imediate ale unei soluții de condamnare, și acesta se verifică în privința persoanei juridice, întrucât, în funcție de pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, se va stabili pedeapsa pentru persoana juridică, respectiv pedeapsa principală a amenzii și pedeapsa complementară. Prin urmare, riscul unei pedepse agravate, dacă acesta este

unicul criteriu de la lit. c) a art. 90 din Codul de procedură penală, este valabil și în privința persoanei juridice.

În final, a susținut că argumentul principal, care nu poate fi combătut prin nicio altă abordare, este acela că legea nu distinge între categoriile de subiecți la care se referă, respectiv între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică și, cu atât mai puțin, trebuie să o facă cel care aplică legea.

Pentru aceste argumente, a solicitat admiterea sesizării Curții de Apel Constanța și pronunțarea unei soluții în sensul că asistența juridică a inculpatului este obligatorie, în cazul prevăzut de art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, atât în privința persoanei fizice, cât și în privința persoanei juridice.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință din data de 27 mai 2016, pronunțată în Dosarul nr. 15.074/118/2012, Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării chestiunii de drept: *„Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.”*

II. Expunerea succintă a cauzei ce formează obiectul Dosarului nr. 15.074/118/2012 al Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie

Prin Rechizitoriul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Constanța nr. 55/P/2010 din data de 14 decembrie 2012 s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a inculpaților persoane fizice R.A., M.G. și M.C. pentru comiterea infracțiunilor de înșelăciune în formă continuată și asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni prevăzute de art. 215 alin. (1), (3) și (5) din Codul penal cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal și de art. 323 din Codul penal, ambele cu aplicarea art. 33 lit. a) din Codul penal, și a inculpaților persoane juridice S.C. V.I. — S.R.L. Constanța, societate în insolvență, prin lichidator judiciar C.C. I. I.P.U.R.L., S.C. V.C. — S.R.L. Constanța, societate în faliment, prin lichidator judiciar S.I. I.P.U.R.L., și S.C. C. I. — S.R.L. Constanța, societate în faliment, prin lichidator judiciar A.C.M., pentru comiterea infracțiunii de înșelăciune în formă continuată prevăzute de art. 215 alin. (1), (3) și (5) din Codul penal cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal.

Sub aspectul situației de fapt s-a reținut că la data de 7 mai 2010 Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Constanța a fost sesizată de către A.P.V. Constanța cu privire la comiterea de către numiții M.G., R.A., V.A., M.C., S.A., J.M., M.N., M.C., V.L., N.I. și M.I., în calitate de reprezentanți sau angajați ai Grupului de firme V., alcătuit din S.C. V.C. — S.R.L. Constanța, S.C. V.I. — S.R.L. Constanța, S.C. C.I. — S.R.L. Constanța și S.C. V.B.A. — S.R.L. Constanța, a infracțiunii de înșelăciune prevăzute de art. 215 alin. (1), (3) și (5) din Codul penal din 1969.

Din plângerea penală menționată a rezultat faptul că, începând din anul 2005, pe piața imobiliară constanțeană și-a făcut apariția un grup de dezvoltatori imobiliari persoane fizice, respectiv inculpații M.G. și R.A., precum și mai multe societăți comerciale, respectiv S.C. V.C. — S.R.L. Constanța, S.C. V.I. — S.R.L. Constanța, S.C. C.I. — S.R.L. Constanța și S.C. V.B.A. — S.R.L. Constanța, care au desfășurat o campanie publicitară

intensă a proiectelor lor de construcție a unor apartamente în mai multe imobile, intitulate „VILE”, în zona Baba Novac Energia din municipiul Constanța.

În acest context, aproximativ 200 de persoane au încheiat contracte de execuție cu dezvoltatorii persoane fizice sau cu societățile comerciale menționate anterior, plătind, în avans, prețul integral al unităților locative prevăzute în contract, urmând ca, în intervalul anilor 2008—2010, imobilele să le fie predate la stadiul contractat.

Deși pentru unele dintre apartamentele contractate și plătite integral și în avans în perioada anilor 2007—2009 termenul de predate a expirat în intervalul 2008—2010, acesta nu a fost respectat, unele construcții nefiind terminate, altele aflându-se în stadiu incipient, iar altele fiind preluate de părțile vătămate, în diverse stadii de execuție, între 40% și 90%, după intrarea în insolvență sau faliment a societăților comerciale menționate anterior, când acest lucru a devenit singura posibilitate a părților vătămate de a recupera o parte din prejudiciu și de a obține unitățile locative contractate.

La data de 9 martie 2009, pe rolul Tribunalului Constanța — Secția comercială a fost înregistrată deschiderea procedurii de insolvență față de S.C. V.C. — S.R.L. Constanța, la data de 7 iulie 2009 s-a înscris în registrul comerțului deschiderea procedurii de insolvență a S.C. V.I. — S.R.L. Constanța și S.C. V.B.A. — S.R.L. Constanța, iar la data de 14 iulie 2010 s-a deschis procedura insolvenței față de S.C. C.I. — S.R.L., fiind numiți diferiți administratori judicari.

În această situație, mai multe persoane care încheiaseră contracte de execuție a apartamentelor cu dezvoltatorii persoane fizice menționate sau cu societăți comerciale din cadrul Grupului de firme V. au formulat plângeri penale, prin intermediul A.P.V. Constanța sau în mod individual, considerându-se înșelate, întrucât au achitat în avans, în totalitate, prețul contractual și, cu toate acestea, nu au mai intrat în posesia apartamentelor, deși termenele de finalizare expiraseră.

De asemenea, cu referire la comiterea infracțiunilor de înșelăciune, în plângerile formulate au fost sesizate aspecte privitoare la titularii dreptului de proprietate asupra terenurilor pe care s-a contractat edificarea locuințelor și existența unor contracte de ipotecă având ca obiect aceste terenuri, împrejurări ce nu au fost incluse în cadrul prevederilor contractelor de execuție încheiate între părți.

Ulterior, la dosarul cauzei au fost atașate, direct sau prin declinare de la alte unități de parchet de pe raza județului Constanța, plângeri ale altor părți vătămate având același obiect, în final înregistrându-se 189 de părți vătămate.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Constanța, care, prin Sentința penală nr. 478 din 23 decembrie 2015, pronunțată în cadrul Dosarului penal nr. 15.074/118/2012, a dispus condamnarea inculpaților persoane fizice la diferite pedepse cu închisoarea, în regim privativ de libertate, pentru săvârșirea infracțiunilor de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave, în formă continuată, și de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni, prevăzute de art. 215 alin. (1), (3) și (5) din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1969 și art. 5 alin. (1) din Codul penal și art. 323 din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 5 din Codul penal.

Totodată, în baza art. 215 alin. (1), (3) și (5) din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal din 1969 și art. 71¹ alin. (2) din Codul penal din 1969 în referire la art. 53¹ alin. (2) din Codul penal din 1969 cu aplicarea art. 5 alin. (1) din Codul penal, a dispus condamnarea inculpaților persoane juridice S.C. V.I. — S.R.L. Constanța, S.C. V.C. — S.R.L. Constanța și S.C. C.I. — S.R.L. Constanța la pedeapsa amenzii în cuantum de câte 900.000 lei, pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave, în formă continuată, aplicând acestora și pedepse complementară a dizolvării persoanei juridice, cu menținerea măsurilor preventive dispuse în cauză și admiterea, în tot sau în parte, a pretențiilor civile formulate de părțile vătămate constituite părți civile în cauză.

Împotriva acestei sentințe penale au declarat apel inculpații M.G., M.C., R.A., S.C. V.C. — S.R.L. Constanța și părțile civile A.M., A.E., A.M., A.O., B.M.G., B.V., B.E., C.I.Ș., C.G., C. S.C. E., C.A., C.M., C.C.A., D.M. (actual I.), D.R.M., D.I., D.D., G.A., G.L.N., G.A.C., G.M., I.L., M.T., M.A., M.M., M.E.H., M.S.G., N.A., N.M., N.S., O.A., O.C., O.D., P.I., P.A.C., P. I. A., P.M.D., P.I., R.A., R.I., S.M., S.R., S.I.G., Ș.C. (fostă G.), Ș.P., Ș.V., Ș.N., T.M., V.G., V.S., V.A., V.G. și V.N.

Cauza a fost înregistrată la Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie sub nr. 15.074/118/2012.

Prin Încheierea de ședință din data de 4 mai 2016 instanța a constatat, ca urmare a cererilor formulate în scris de către inculpați, că aceștia se prevalează, ca motiv principal de apel, de existența unei situații juridice care ar putea atrage trimiterea cauzei spre rejudecare la prima instanță, potrivit art. 421 pct. 2 lit. b) din Codul de procedură penală, decurgând din posibila incidență a cazului de nulitate prevăzut de art. 281 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, respectiv nerespectarea dispozițiilor art. 90 lit. c), art. 351 și art. 380 din Codul de procedură penală, decurgând, în opinia lor, din neasigurarea asistenței juridice obligatorii pentru inculpatele persoane juridice S.C. V.I. — S.R.L. Constanța, S.C. V.C. — S.R.L. Constanța și S.C. C.I. — S.R.L. Constanța și neaudierea părților civile la judecata în fond.

A apreciat că această problemă de drept se impune a fi lămurită cu prioritate, eventual pe calea unei hotărâri care să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept în discuție, și a acordat termen la data de 26 mai 2016 în acest sens.

În ședința publică din 26 mai 2016, din oficiu, a pus în discuție sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept privind justa aplicare a dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, respectiv dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.

Prin Încheierea din 27 mai 2016, Curtea de Apel Constanța a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru a statua *„Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.”*

III. Punctul de vedere al Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a susținut că, potrivit art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, asistența juridică a inculpatului este obligatorie, în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

Necesitatea asigurării asistenței juridice obligatorii atât pentru inculpatul persoană fizică, cât și pentru inculpatul persoană juridică este susținută, în esență, de interpretarea gramaticală a textului de lege, care nu se referă la subiectul procesual vizat prin pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii, ci la cauza în care legea prevede o astfel de pedeapsă.

Cu alte cuvinte, ceea ce se are în vedere de către legiuitor este pedeapsa prevăzută de textul de lege care incriminează fapta săvârșită, în forma consumată, fără luarea în considerare a unor eventuale cauze de reducere sau de majorare a pedepsei, potrivit înțelesului prevăzut de art. 187 din Codul penal, asistența juridică obligatorie fiind impusă de lege în considerarea gravității faptei. Ca urmare, orice soluție contrară, care ar ignora interpretarea gramaticală a art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, ar conduce la o inechitate de tratament între diferiții subiecți procesuali și ar atrage o distincție din partea autorului interpretării, pe care legea procesuală nu o îngăduie.

În practica instanțelor de judecată acest punct de vedere este susținut de o serie de soluții de speță pronunțate în cauzele penale înregistrate pe rolul Tribunalului sau Curții de Apel Constanța sub nr. 1.550/118/2014, nr. 3.394/118/2014, nr. 491/36/2015, nr. 7.460/118/2014, nr. 2.596/118/2015/a4 și nr. 10.031/118/2013, precum și prin Sentința penală nr. 116 din 26 iunie 2013 a Curții de Apel Iași.

Pe de altă parte, textul art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală nu trebuie supus doar interpretării gramaticale, ci și interpretărilor teleologică și sistematică, întrucât pedeapsa prevăzută de lege în cazul inculpatului persoană juridică nu poate fi nici detențiunea pe viață, nici închisoarea, aceste pedepse principale fiind aplicabile numai inculpatului persoană fizică.

În acest sens, dispozițiile art. 136 din Codul penal prevăd pedepsele aplicabile persoanei juridice ca fiind pedeapsa principală a amenzii și pedepsele complementare, astfel încât necesitatea asigurării asistenței juridice obligatorii nu se întrevede, din punct de vedere rațional, în absența oricărei posibilități ca inculpatului persoană juridică să îi fie aplicată pedeapsa detențiunii pe viață sau cea a închisorii.

Această interpretare rațională a art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală este susținută prin soluțiile pronunțate în cauzele înregistrate pe rolul Tribunalului și al Curții de Apel Constanța sub nr. 4.043/118/2012*, nr. 9.099/118/2012, nr. 6.028/118/2015, nr. 4.813/118/2015, nr. 7.493/118/2014, nr. 8.492/118/2014, nr. 2.045/256/2014, nr. 9.997/118/2013, ca și prin Decizia penală nr. 105/2009 a Curții de Apel Ploiești.

Din analiza practicii judiciare, în special cea de la nivelul Curții de Apel Constanța și al Tribunalului Constanța, exemplificată prin cauzele indicate anterior, s-a constatat că se relevă o vădită practică judiciară neunitară în chestiunea interpretării și aplicării dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală în cazul inculpatului persoană juridică trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, fapt pentru care instanța de apel a apreciat că este oportună sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, fără a-și însuși vreuna dintre cele două soluții expuse anterior.

IV. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

Părțile civile C.A., N.M., M.A., V.S., P.A.C. și I.M., prin avocat A.A., au susținut că dispozițiile din Codul penal nu conțin reglementări potrivit cărora inculpatul persoană juridică ar putea să fie condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață sau la pedeapsa închisorii, indiferent de modalitatea de executare.

Legiuitorul, prin raportare la pedepsele aplicabile exclusiv inculpatului persoană fizică, a luat în considerare numai situația acestuia și, pe cale de excepție, nu a mai reglementat instituția asistenței juridice în raport cu inculpatul persoană juridică. A aprecia în sens contrar înseamnă a adăuga la lege și a legifera prin practica instanțelor de judecată.

De asemenea, au susținut că, în conformitate cu dispozițiile art. 136 alin. (2) din Codul penal, pedeapsa principală aplicabilă persoanei juridice este numai amenda, iar pedeapsa amenzii nu este prevăzută de dispozițiile art. 90 din Codul de procedură penală printre situațiile în care asistența juridică a inculpatului în cursul judecății este obligatorie, deși legiuitorul a luat în considerare și alte două situații pentru care a instituit obligația asistenței juridice în cursul judecății.

A considera că asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, care nu poate fi condamnat decât la pedeapsa amenzii, chiar în condițiile în care, pentru infracțiunea săvârșită, legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, înseamnă a adăuga la lege.

Dispozițiile art. 187 din Codul penal definesc „pedeapsa prevăzută de lege”, însă pedeapsa amenzii, prevăzută de lege ca singura pedeapsă principală aplicabilă inculpatului persoană juridică, nu reprezintă rezultatul luării în considerare a unei cauze de reducere a unei pedepse cu închisoarea mai mare de 5 ani.

Părțile civile D.I., S.G., S.I.-G., N.A., V.Ghe., V.N., B.M., T.M., I.C.V., I.I., M.G., C.I.Ș., D.A., D.D., B.E., B. M., P.I., D.R.M., R.I., P.I.A., C.M., Ș.P., Ș.C., M.T., A.E., C.S., B.M.G., B.V., B.M.G., G.S.C., V.G., V.Ge., C.Ge., C.E., Ș.N., R.A., R.N., O.D., G.A.C., A.O., A.M., Ghe.L.N., S.R., C.C.A., M.M., M.T., G.A., P.I., D.M. și D.D., prin avocat A.O., au apreciat că nu este îndeplinită una dintre condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, în sensul că soluționarea pe fond a apelurilor cu care a fost învestită Curtea de Apel Constanța nu depinde de chestiunea de drept ce face obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, ilustrată prin hotărârile Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a statuat că admisibilitatea sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de împrejurarea ca interpretarea dată de instanța supremă să aibă consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei.

În acest sens, au făcut referire la Decizia nr. 11 din 2 iunie 2014 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 7 iulie 2014, prin care s-a statuat că „Prin sintagma «soluționarea pe fond a cauzei», folosită de legiuitor în cuprinsul art. 475 din Codul de procedură penală pentru a desemna legătura obiectivă între problema de drept supusă interpretării și procesul penal în curs, trebuie să se înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale proteguate prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță. De altfel, aceasta a fost și rațiunea avută în vedere de legiuitor care, prin art. 102 pct. 284 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale, a modificat conținutul art. 475 ce reglementează condițiile de admisibilitate a sesizării formulate în vederea pronunțării de către instanța supremă a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, introducând expresia «pe fond», care lipsea din prima formă adoptată a Codului, prin reformularea textului de lege menționat urmărindu-se tocmai excluderea de la această procedură ce vizează asigurarea unei practici judiciare unitare a problemelor de drept de care nu depinde soluționarea pe fond a litigiilor penale, chestiuni ce urmează a fi supuse interpretării numai pe calea recursului în interesul legii, în situația în care sunt îndeplinite și celelalte condiții de admisibilitate reglementate de Codul de procedură penală”.

Or, în cauză, obiectul sesizării îl reprezintă o problemă de drept ce se circumscrie sferei normelor procesuale penale, iar lămurirea acesteia nu poate influența decizia ce va fi luată pe fondul apelurilor cu care a fost învestită Curtea de Apel Constanța, dat fiind faptul că instanța este chemată să se pronunțe asupra unei cereri incidente privind obligativitatea asistenței juridice a inculpaților persoane juridice, împrejurare ce nu are înrâurire asupra rezolvării raportului de drept penal dedus judecării, ce constă în examinarea învinuirii aduse apelanților-inculpați prin rechizitoriu și stabilirea eventualei răspunderi de natură penală și civilă a acestora.

Lipsa de apărare a inculpatului persoană juridică, invocată ca motiv de apel în Dosarul nr. 15.074/118/2012 al Curții de Apel Constanța, reprezintă un posibil incident survenit pe parcursul instrumentării cauzei de către Tribunalul Constanța și se

soluționează prealabil fondului apelului, prin urmare, nu antamează chestiuni de fond, ci, cel mult, pune în discuție condiții formale ale judecării.

A susținut că în acest sens este și Decizia nr. 1/2013 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, care statuează că, numai analizând pretenția concretă, instanța realizează o judecare a fondului cauzei.

În ceea ce privește fondul sesizării, a apreciat că, față de conținutul normei legale a cărei lămurire se cere, concluziile formulate de către completul care a formulat sesizarea, Ministerul Public și chiar de către judecătorul-raportor extind conținutul textului de lege la o situație care nu a fost avută în vedere de legiuitor la momentul transunerii în legislația națională a sancțiunilor penale în cazul persoanelor juridice.

Concluziile prezentate ca urmare a interpretării „gramaticale” a normei în cauză reprezintă de fapt o extindere a dispozițiilor legale privind asistența juridică obligatorie asupra inculpaților persoane juridice.

Concluziile menționate și raționamentele expuse în susținerea lor țin mai degrabă de o interpretare teleologică a actului normativ analizat și nicidecum de interpretarea gramaticală, care se bazează pe procedeele de analiză morfologică și sintactică a textului, pornind de la sensul gramatical al cuvintelor folosite.

Din această perspectivă, conținutul normativ referitor la răspunderea penală a persoanei juridice este foarte clar și nu a lăsat posibilități de interpretare sub imperiul Codului de procedură penală anterior și, cu atât mai puțin, sub imperiul noii legislații penale.

Ocotirea intereselor persoanei juridice a fost avută în vedere, spre exemplu, în situația inculpării în aceeași cauză a acesteia și a reprezentantului său legal, dispozițiile art. 491 din Codul de procedură penală instituind obligativitatea numirii unui mandatar pentru a o reprezenta.

În ceea ce privește dreptul la apărare al participanților la proces, din analiza conținutului art. 10 și 83 din Codul de procedură penală, precum și a altor reglementări legale rezultă că părțile și subiecții procesuali principali, inclusiv inculpatul, au dreptul să fie asistați de apărător în tot cursul procesului penal, iar folosirea acestui drept este facultativă, în sensul că părțile sunt cele care apreciază dacă vor apela sau nu la apărător.

Ținând cont de toate aceste considerații, apare ca evident faptul că asistența juridică este facultativă și că asistența juridică obligatorie reprezintă o excepție de la regulă, instituită de legiuitor în anumite cazuri speciale.

Dispozițiile art. 90 din Codul de procedură penală reglementează situațiile avute în vedere de legiuitor pentru asigurarea unei apărări reale a unor persoane care, din cauza situațiilor în care se găsesc, nu se pot apăra singure, asigurarea dreptului la apărare devenind, în acest context, o condiție legală necesară normalei desfășurări a procesului penal și realizării scopului procesului penal.

Or, situația trimiterii în judecată a unei persoane juridice nu a fost apreciată de legiuitor ca fiind de natură a impune acesteia o protecție specială, ca în cazul persoanelor fizice, prin raportare fie la situația de vulnerabilitate în care se află aceasta, generată, de exemplu, de starea de minoritate, starea de detenție etc., fie la consecințele grave ce pot fi antrenate asupra acestora de procesul penal (de exemplu, limitele de pedeapsă prevăzute de lege). Această concluzie este fundamentată de interpretarea literală a dispozițiilor art. 171 din Codul de procedură penală anterior, respectiv ale art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, prin coroborare cu dispozițiile art. 53¹ din Codul penal anterior, respectiv cu dispozițiile art. 136 din Codul penal, care reliefează faptul că dispozițiile legale privitoare la asigurarea asistenței juridice obligatorii se referă strict la inculpații vizați de sancțiunea detenției pe viață sau a închisorii, sancțiune pe care o regăsim doar în cazul persoanelor fizice.

Cele trei litere ale art. 90 din Codul de procedură penală au o redactare clară și conțin enumerări limitative ale situațiilor practice care se încadrează în ipotezele acestora, nefiind

necesar a se extinde sau a se restrânge aplicarea dispozițiilor respective pe calea interpretării textului de lege.

Analizând cuprinsul titlului III al Codului penal — Pedepsele — rezultă că pedepsele principale pentru persoana fizică sunt detențiunea pe viață (care are o durată nedeterminată), închisoarea (între 15 zile și 30 de ani) și amenda (între 30 și 400 zile amendă, în cuantum de la 10 la 500 lei pe zi).

În ceea ce privește persoana juridică, pedeapsa principală o reprezintă amenda, iar cele complementare sunt dizolvarea, suspendarea activității (3 luni—3 ani), închiderea unor puncte de lucru (3 luni—3 ani), interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice (1—3 ani), plasarea sub supraveghere judiciară (1—3 ani), afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare.

Rezultă fără echivoc faptul că pedepsele detențiunii pe viață și închisorii țin exclusiv de sfera sancțiunilor aplicabile persoanelor fizice, persoanei juridice neputându-i fi aplicate astfel de sancțiuni.

Prin urmare, dispozițiile lit. c) a art. 90 din Codul de procedură penală, prin referire la situația în care se află suspectul sau inculpatul în raport cu sancțiunile la care este pasibil în cadrul procesului penal, reglementează exclusiv situația inculpaților persoane fizice.

Această reglementare este în acord cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, Curtea de la Luxemburg concluzionând în Cauza C-279/09 că nicio prevedere din dreptul Uniunii, din Convenție sau din Cartă nu exclude aplicarea drepturilor fundamentale și în cauzele ce vizează persoanele juridice, acordarea asistenței juridice gratuite unor persoane juridice nu este în principiu exclusă, însă trebuie să fie apreciată în raport cu normele aplicabile și cu situația societății în cauză.

În altă ordine de idei, a susținut că argumentele prezentate în prezenta cauză, în sensul necesității asigurării apărării din oficiu pentru inculpatul persoană juridică, pot prezenta relevanță din perspectiva unei eventuale critici de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală sau a fundamentării unei inițiative legislative care să aibă ca scop extinderea asistenței judiciare obligatorii și în cazul inculpaților persoane juridice. O atare extindere reprezintă însă atributul exclusiv al legiuitorului, singurul care are posibilitatea, consacrată în art. 61 alin. (1) și în art. 126 alin. (2) din Constituție, de a reglementa cazurile în care se impune asistența juridică obligatorie pe parcursul procesului penal. Această stare de fapt este confirmată de jurisprudența Curții Constituționale a României, care a respins în mod constant criticile privind lipsa obligativității asistenței juridice obligatorii a inculpatului în faza de urmărire penală (Decizia Curții Constituționale nr. 232 din 16 decembrie 1999 privind excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 171 alin. 3 din Codul de procedură penală anterior, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 73 din 18 februarie 2000). Curtea Constituțională a reținut că, „în alin. (2) și (3) ale art. 171 din Codul de procedură penală, sunt prevăzute anumite cazuri în care asistența juridică este obligatorie, considerându-se că apărarea este o instituție de interes social care funcționează atât în interesul învinutului sau al inculpatului, cât și în interesul asigurării unei bune desfășurări a procesului penal. Nu constituie o încălcare a prevederilor art. 24 din Constituție faptul că la alin. (3) al art. 171 din Codul de procedură penală se prevăd unele cazuri de asistență juridică obligatorie pentru faza de judecată, diferite de cele prevăzute la alin. (2) al aceluiași articol pentru faza de urmărire penală, deoarece dispozițiile constituționale nu prevăd obligativitatea asistenței juridice în tot timpul procesului penal, ci doar dreptul părților de a fi asistate, drept pe care ele îl pot sau nu îl pot exercita. Textul de lege criticat prevede deci unele excepții de la regula generală a caracterului facultativ al asistenței juridice. Stabilirea, extinderea sau restrângerea acestor excepții este de competența exclusivă a legiuitorului”.

S-a susținut că un raționament similar îl regăsim și în Decizia Curții Constituționale nr. 471 din 16 iunie 2015 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor

art. 281 alin. (4) lit. a) din Codul de procedură penală, prin care s-a stabilit că „obligativitatea desemnării unui apărător din oficiu operează numai în cauzele strict determinate de lege, întrucât numai pe această cale pot fi instituite excepții de la regula generală a caracterului facultativ al asistenței juridice, iar stabilirea, extinderea sau restrângerea acestor excepții este de competența exclusivă a legiuitorului”.

Inițierea unui asemenea demers ar presupune atât o analiză a oportunității sale (din perspectiva considerentelor expuse în prezenta cauză), cât și a impactului bugetar și organizatoric pe care o astfel de măsură ar presupune-o, date fiind problemele cu care se confruntă deja sistemul de asistență judiciară din oficiu desfășurat de Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România.

De altfel, diferențierea (protecția diferită) avută în vedere de către legiuitor, în ceea ce privește subiecții procesuali (în materie civilă) persoane fizice, respectiv persoane juridice a fost analizată și expusă de către Curtea Constituțională a României în cuprinsul Deciziei nr. 749/2014, reținându-se că „dacă persoanele fizice pot beneficia de ajutorul public judiciar, ... persoanele juridice pot beneficia, în anumite condiții stricte, doar de facilități sub forma de reduceri, eșalonări sau amânări pentru plata taxelor judiciare de timbru”.

Partea civilă A.P.V.C. a opinat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică nu este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică.

Chiar dacă art. 90 din Codul de procedură penală, care reglementează asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului, nu face distincție între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică, atât timp cât pedeapsa aplicabilă persoanei juridice nu este diferită în raport cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea sancționată cu pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, este evident că dispozițiile art. 90 din Codul de procedură penală se referă doar la persoanele fizice.

Inculpatul R.A. a apreciat că dispozițiile art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală se aplică deopotrivă inculpatului persoană fizică și inculpatului persoană juridică, reluând punctul de vedere al judecătorului-raportor ce i-a fost comunicat conform dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

În ceea ce privește exemplele de jurisprudență care, în opinia inculpatului, susțin punctul de vedere al completului de apel potrivit cu care prevederile art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală nu sunt aplicabile inculpaților persoane juridice, a apreciat că acestea sunt simple omisiuni ale instanței care nu relevă o practică neunitară la nivelul instanțelor, din moment ce măsura desemnării unor apărători din oficiu nu a fost pusă în dezbaterea părților.

V. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a opinat în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, asistența juridică a inculpatului persoană juridică este obligatorie în cursul procedurii în camera preliminară și în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal.

În argumentarea acestui punct de vedere s-a susținut că din interpretarea gramaticală a art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală rezultă, indubitabil, că ceea ce s-a avut în vedere este pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, asistența juridică obligatorie fiind impusă de legiuitor tocmai în considerarea gravității faptei. Potrivit dispozițiilor art. 187 din Codul penal, prin „pedeapsă prevăzută de lege” se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei. De altfel,

pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este avută în vedere atât la stabilirea amenzii pentru persoana juridică (art. 137 din Codul penal), cât și în cazul aplicării pedepsei complementare a dizolvării persoanei juridice [art. 139 alin. (1) lit. b) din Codul penal].

Niciunul dintre textele invocate nu prevede excepții de la regulile pe care le instituie, rezultând concluzia că acestea sunt incidente indiferent de calitatea de persoană fizică sau juridică a subiectului activ. Legiuitorul, atunci când a apreciat necesar, a formulat expres excepțiile sau distincțiile. Astfel, art. 489 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilește că dispozițiile acestui cod se aplică, în cazul infracțiunilor săvârșite de persoana juridică, în mod corespunzător, excepție făcând derogările din cap. II al titlului IV, Partea specială, intitulat „Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice”. Or, capitolul menționat nu cuprinde niciun fel de derogare în materia asistenței juridice. Eventuala posibilitate ca un avocat să fie numit mandatar al persoanei juridice, conform art. 491 alin. (2) din Codul de procedură penală, nu prezintă nici ea o derogare. În doctrină s-a subliniat că trebuie făcută distincția dintre atribuțiile avocatului ca mandatar desemnat să reprezinte persoana juridică și atribuțiile avocatului ca apărător al persoanei juridice, cele două ipoteze având semnificații juridice diferite.

Ca un argument suplimentar în susținerea opiniei exprimate, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a făcut referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precizând că s-a stabilit că, în măsura în care o acuzație penală este formulată împotriva unei persoane juridice, garanțiile oferite de Convenție, inclusiv cele instituite de art. 6 privind dreptul la un proces echitabil (printre ale cărui componente se numără și dreptul la apărare), sunt incidente și cu privire la aceasta.

VI. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării. Au comunicat puncte de vedere Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Târgu Mureș și Curtea de Apel Timișoara, conturându-se două opinii:

Într-o primă opinie s-a susținut că, în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică.

În cea de-a doua opinie s-a apreciat că nu este obligatorie, în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății, asistența juridică a inculpatului persoană juridică în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.

VII. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, însă nu a fost transmis niciun punct de vedere.

VIII. Jurisprudența națională în materie

La nivelul curților de apel și al instanțelor din subordinea acestora au fost identificate hotărâri relevante în problema de drept analizată ce conturează soluționarea diferită de către instanțele judecătorești a acestei chestiuni de drept.

S-au pronunțat în sensul că este obligatorie desemnarea unui apărător din oficiu pentru persoana juridică în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani: Curtea de Apel Brașov — Secția penală, prin Încheierea din

11 iunie 2015 pronunțată în Dosarul nr. 2.566/119/2013, Tribunalul Covasna, prin Încheierea din 20 ianuarie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 1.337/119/2015 și Încheierea din 30 mai 2016 pronunțată în Dosarul nr. 1.667/119/2015, Tribunalul București — Secția I penală, prin Încheierea din 2 iunie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 15.884/3/2016/a1 și Încheierea din 22 septembrie 2015 pronunțată în Dosarul nr. 24.754/3/2015, Tribunalul Ilfov — Secția penală, prin Încheierea din 20 martie 2014 pronunțată în Dosarul nr. 153/93/2014, Tribunalul Călărași — Secția penală, prin Încheierea din 14 martie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 1.553/116/2015, Încheierea din 16 februarie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 1.741/116/2015 și Încheierea din 10 martie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 1.587/116/2015, Tribunalul Galați — Secția penală, prin Încheierea din 26 iulie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 2.889/121/2016/a1, Curtea de Apel Ploiești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin Încheierea din 14 iulie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 445/42/2014, Curtea de Apel Suceava — Secția penală și pentru cauze cu minori, prin Încheierea din 26 mai 2016 pronunțată în Dosarul nr. 511/39/2016, Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori NCPP, prin Decizia penală nr. 785 din 8 decembrie 2014, Judecătoria Iași — Secția penală, prin Sentința penală nr. 1.760 NCPP din 24 iunie 2016.

Această opinie este evidențiată și în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală prin: Încheierea din 19 februarie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 100/1/2016, Încheierea nr. 152 din 5 februarie 2016 pronunțată în Dosarul nr. 93/39/2016, Decizia nr. 217/A din 16 iulie 2016, Decizia nr. 2.869 din 22 octombrie 2014, Încheierea din 19 ianuarie 2015 pronunțată în Dosarul nr. 4.429/1/2014.

În sens contrar au fost identificate: Încheierea din 5 februarie 2014 a Tribunalului Giurgiu — Secția penală cauze generale pronunțată în Dosarul nr. 2.185/122/2013, Încheierea din 7 ianuarie 2016 a Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie pronunțată în Dosarul nr. 7.493/118/2014, Încheierea din 5 mai 2016 a Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie pronunțată în Dosarul nr. 8.492/118/2014, Încheierea din 1 octombrie 2015 a Curții de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie pronunțată în Dosarul nr. 2.045/256/2014.

IX. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

În jurisprudența Curții Constituționale nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

X. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului au fost identificate *Cauza Fortum Oil and Gas Oy împotriva Finlandei*, în cuprinsul căreia s-a reținut că art. 6 se aplică persoanelor juridice în aceeași măsură în care se aplică persoanelor fizice și că o persoană juridică poate fi considerată ca fiind „acuzată de săvârșirea unei infracțiuni”, în sensul autonom pe care această expresie îl are în accepțiunea art. 6 din Convenție, și *Cauza PayKar Yev Haghtanak Ltd împotriva Armeniei*, în cuprinsul căreia Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că, atunci când sunt reglementate căi de atac, statele contractante trebuie să se asigure că persoanele juridice și fizice din cadrul jurisdicțiilor lor continuă să se bucure de aceleași garanții ale art. 6 în fața curților de apel ca în fața instanțelor care judecă în primă instanță.

XI. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Direcția de specialitate din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție a opinat în sensul că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal.

În motivarea punctului de vedere exprimat s-a susținut că în cuprinsul dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală legiuitorul nu distinge între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică, nelimitând aplicarea acestor dispoziții la inculpatul persoană fizică. Referirea la pedeapsa prevăzută de lege din conținutul dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală are accepțiunea stabilită în art. 187 din Codul penal, potrivit căruia prin „pedeapsă prevăzută de lege” se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.

Nici în cuprinsul art. 187 din Codul penal legiuitorul nu distinge între persoana fizică și persoana juridică și nu limitează raportarea la aceste dispoziții în funcție de calitatea de persoană fizică sau persoană juridică a subiectului activ. S-a exemplificat și în sensul că, în materia prescripției răspunderii penale, dispozițiile art. 154 alin. (1) din Codul penal se raportează la pedeapsa prevăzută de lege în sensul art. 187 din Codul penal atunci când subiectul activ este o persoană fizică, iar dispozițiile art. 148 din Codul penal se raportează tot la pedeapsa prevăzută de lege în sensul art. 187 din Codul penal atunci când subiectul activ este o persoană juridică.

Un alt argument în susținerea opiniei exprimate constă în aceea că art. 489 alin. (1) din Codul de procedură penală, plasat la începutul capitolului consacrat procedurii privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice, stabilește că, în cazul infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice prevăzute la art. 135 alin. (1) din Codul penal în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dispozițiile prezentului cod se aplică în mod corespunzător, cu derogările și completările prevăzute în cap. II al titlului IV al Părții speciale a Codului de procedură penală, capitol ce nu prevede nicio derogare referitoare la asistența juridică obligatorie a inculpatului persoană juridică. Sintagma „aplicarea în mod corespunzător” a dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală nu poate fi interpretată în defavoarea persoanei juridice, în sensul excluderii acesteia de la asistența juridică obligatorie. Raportarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală la pedepsele aplicabile persoanei juridice, conform art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, și nu la pedepsele stabilite în normele de incriminare, la care se referă art. 187 din Codul penal, înseamnă a exclude persoana juridică de la asistența juridică obligatorie, pe cale de interpretare, fără temei legal.

În sprijinul acestei opinii s-a făcut referire și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privitoare la art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și la jurisprudența Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

XII. Dispoziții legale incidente

Art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală: Asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului

„Asistența juridică este obligatorie: ...c) în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.”

Art. 82 din Codul de procedură penală: Inculpatul

„Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală devine parte în procesul penal și se numește inculpat.”

Art. 187 din Codul penal: Pedeapsă prevăzută de lege

„Prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.”

Art. 53 din Codul penal: Pedepsele principale

„Pedepsele principale sunt:

- a) detențiunea pe viață;
- b) închisoarea;
- c) amenda.”

Art. 54 din Codul penal: Pedeapsa accesorie

„Pedeapsa accesorie constă în interzicerea exercitării unor drepturi, din momentul rămânerii definitive a hotărârii de

condamnare și până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei privative de libertate.”

Art. 55 din Codul penal: Pedepsele complementare

„Pedepsele complementare sunt:

- a) interzicerea exercitării unor drepturi;
- b) degradarea militară;
- c) publicarea hotărârii de condamnare.”

Art. 135 alin. (1) și (2) din Codul penal: Condițiile răspunderii penale a persoanei juridice

„(1) Persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

(2) Instituțiile publice nu răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în exercitarea unei activități ce nu poate face obiectul domeniului privat.”

Art. 136 alin. (1), (2) și (3) din Codul penal: Pedepsele aplicabile persoanei juridice

„(1) Pedepsele aplicabile persoanei juridice sunt principale și complementare.

(2) Pedeapsa principală este amenda.

(3) Pedepsele complementare sunt:

- a) dizolvarea persoanei juridice;
- b) suspendarea activității sau a uneia dintre activitățile persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;
- c) închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice pe o durată de la 3 luni la 3 ani;
- d) interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice pe o durată de la unu la 3 ani;
- e) plasarea sub supraveghere judiciară;
- f) afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare.”

Art. 137 din Codul penal: Stabilirea amenzii pentru persoana juridică

„Art. 137. — (1) Amenda constă în suma de bani pe care persoana juridică este condamnată să o plătească statului.

(2) Quantumul amenzii se stabilește prin sistemul zilelor-amendă. Suma corespunzătoare unei zile-amendă, cuprinsă între 100 și 5.000 lei, se înmulțește cu numărul zilelor-amendă, care este cuprins între 30 de zile și 600 de zile.

(3) Instanța stabilește numărul zilelor-amendă ținând cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei. Quantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă se determină ținând seama de cifra de afaceri, în cazul persoanei juridice cu scop lucrativ, respectiv de valoarea activului patrimonial în cazul altor persoane juridice, precum și de celelalte obligații ale persoanei juridice.

(4) Limitele speciale ale zilelor-amendă sunt cuprinse între:

- a) 60 și 180 de zile-amendă, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită numai pedeapsa amenzii;
- b) 120 și 240 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 5 ani, unică sau alternativ cu pedeapsa amenzii;
- c) 180 și 300 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani;
- d) 240 și 420 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii de cel mult 20 de ani;
- e) 360 și 510 de zile-amendă, când legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani sau detențiunea pe viață.

(5) Când prin infracțiunea săvârșită persoana juridică a urmărit obținerea unui folos patrimonial, limitele speciale ale zilelor-amendă prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă se pot majora cu o treime, fără a se depăși maximul general al amenzii. La stabilirea amenzii se va ține seama de valoarea folosului patrimonial obținut sau urmărit.”

Art. 489 din Codul de procedură penală: Dispoziții generale (din cuprinsul cap. II al titlului IV din Partea specială — Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice)

„Art. 489. — (1) În cazul infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice prevăzute la art. 135 alin. (1) din Codul penal în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dispozițiile prezentului cod se aplică în mod

corespunzător, cu derogările și completările prevăzute în prezentul capitol.

(2) Sunt aplicabile în procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice și dispozițiile procedurii de cameră preliminară, care se aplică în mod coresponzător.”

XIII. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Judecătorul-raportor a propus admiterea sesizării formulată de către Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze de minori și de familie în Dosarul nr. 15.074/118/2012, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „*Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice*” și a se stabili că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal.

XIV. Înalta Curte de Casație și Justiție

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării

În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, care prevăd că: „*Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată*”, se constată că sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de textul de lege menționat, deoarece:

— un complet de judecată al Curții de Apel Constanța, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, a constatat că există o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective; în acest sens, Curtea de Apel Constanța este investită cu soluționarea apelurilor declarate de inculpați și părțile civile, prin care, printre altele, se solicită nulitatea hotărârii instanței de fond raportat la lipsa asistenței juridice a inculpaților persoane juridice, ceea ce implică tranșarea problemei de drept ce face obiectul întrebării prealabile;

— până în prezent, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat, printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii, asupra acestei chestiuni de drept;

— chestiunea de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Luând în considerare îndeplinirea tuturor condițiilor, astfel cum sunt prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că sesizarea ce face obiectul cauzei de față este admisibilă.

B. Referitor la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Înfăptuirea justiției într-un stat de drept se poate realiza numai prin respectarea drepturilor și intereselor legale ale omului.

Unul dintre principiile fundamentale ale procesului penal este principiul garantării dreptului la apărare, acesta reprezentând o condiție necesară pentru realizarea eficientă a justiției. Fiind unul dintre drepturile fundamentale ale cetățenilor, dreptul la

apărare este înscris într-o serie de acte internaționale care îl consacră, cum ar fi:

— Convenția europeană a drepturilor omului (1950), care în art. 6 pct. 3 lit. c) prevede că orice acuzat are, în special, dreptul să se apere el însuși sau să fie asistat de apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

— Carta Europeană a Drepturilor Omului, care prin art. 47 garantează dreptul la un proces echitabil, stabilind că persoanele care nu au resursele necesare vor beneficia de asistență juridică gratuită în măsura în care un asemenea ajutor este necesar pentru asigurarea accesului efectiv la justiție;

— Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care în art. 14 pct. 3 arată că orice persoană acuzată de comiterea unei infracțiuni penale are dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale și să comunice cu apărătorul pe care și-l alege; să se apere ea însăși sau să aibă asistența unui apărător ales de ea; să i se atribuie un apărător din oficiu ori de câte ori interesul justiției o cere.

În acord cu aceste dispoziții, Constituția României, în art. 24, consfințește faptul că dreptul de apărare este garantat în tot cursul procesului penal, părțile având dreptul să fie asistate de un avocat ales sau din oficiu.

Codul de procedură penală, în art. 10, garantează dreptul la apărare ca principiu fundamental al procesului penal, prevăzând că:

„Art. 10. — (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3) Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

(4) Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.”

Conform art. 90 din Codul de procedură penală, asistența juridică, ca o componentă a dreptului la apărare, este obligatorie în următoarele cazuri:

„a) când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție ori într-un centru educativ, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

b) în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea;

c) în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.”

Chestiunea de drept supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție se referă la aplicabilitatea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală și inculpatului persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau dacă asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, care reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că dispozițiile art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală sunt aplicabile și inculpatului persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, pentru următoarele considerente:

a) Textul de lege, art. 90 din Codul de procedură penală, care reglementează asistența obligatorie a suspectului sau a inculpatului, în cuprinsul dispozițiilor de la lit. c) nu face nicio distincție între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică și nici nu limitează aplicarea acestor dispoziții la inculpatul persoană fizică.

Potrivit art. 82 din Codul de procedură penală, *inculpatul* este persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală, putând fi atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică. Astfel, unde textul de lege nu distinge, nici instanța nu trebuie să distingă (*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*). Ori de câte ori legiuitorul a dorit să facă distincție între inculpatul persoană fizică și inculpatul persoană juridică a făcut trimitere expresă la una dintre aceste noțiuni [de exemplu, art. 90 lit. a) din Codul de procedură penală].

Interpretând gramatical textul prevăzut de art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală rezultă că ceea ce s-a avut în vedere este pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, în accepțiunea stabilită în art. 187 din Codul penal, respectiv *pedeapsa prevăzută de textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a unor eventuale cauze de reducere sau de majorare a pedepsei*, astfel încât asistența juridică obligatorie este impusă de lege în considerarea gravității faptei.

Orice soluție contrară ar conduce la o inechitate de tratament între diferiți subiecți procesuali, precum și la o distincție nejustificată a interpretării pe care legea procesuală nu o îngăduie.

De altfel, nu este singura reglementare legală în cazul persoanei juridice, când este avută în vedere pedeapsa prevăzută în normele de incriminare, în accepțiunea stabilită de art. 187 din Codul penal, același raționament regăsindu-se la stabilirea amenzii pentru persoană juridică (art. 137 din Codul penal) în cazul aplicării pedepsei complementare a dizolvării persoanei juridice [art. 139 alin. (1) lit. b) din Codul penal], dar și în materia prescripției răspunderii penale a persoanei juridice (art. 154 din Codul penal).

Este adevărat că printre pedepsele care pot fi aplicate persoanei juridice nu se regăsesc pedepsele menționate în art. 90 lit. c) din Codul penal, acestea fiind specifice tratamentul sancționator aplicabil persoanei fizice, însă acest fapt nu este de natură să conducă la interpretări de genul excluderii asistenței juridice obligatorii pentru persoana juridică.

Răspunderea penală a persoanei juridice prezintă unele particularități, fapt de natură a se reflecta și în specificul sancțiunilor care i se pot aplica.

Pedeapsa principală este amenda, legiuitorul orientându-se către aceasta, întrucât persoana juridică este identificată cu patrimoniul ei, iar o pedeapsă de natură pecuniară, bine proporționată, îi afectează interesul patrimonial, având efectul descurajant scontat, și asigură sentimentul public de echitate.

Rezultă așadar că la stabilirea necesității asigurării asistenței juridice obligatorii a inculpatului persoană juridică, în ipoteza art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, nu trebuie avută în vedere pedeapsa aplicabilă persoanei juridice potrivit art. 136 din Codul penal, întrucât textul de lege nu face nicio referire la subiectul procesual vizat prin pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii mai mare de 5 ani, ci numai la gravitatea faptei săvârșite, reflectată în pedeapsa prevăzută de lege.

b) Art. 489 alin. (1) din Codul de procedură penală, plasat în debutul capitolului consacrat procedurii privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice, prevede că, *în cazul infracțiunilor săvârșite de persoanele juridice prevăzute de art. 135 alin. (1) din Codul penal, în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dispozițiile Codului de procedură penală se aplică în mod corespunzător, cu derogările și completările prevăzute în cap. II din titlul IV al Părții speciale („Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice”)*.

Or, din analiza cap. II al titlului IV din Partea specială a Codului de procedură penală nu rezultă existența unei derogări referitoare la asistența juridică obligatorie a inculpatului persoană juridică.

De asemenea, art. 489 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilește că sunt aplicabile în procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice și dispozițiile procedurii în cameră preliminară, care se aplică în mod corespunzător.

În consecință, în temeiul art. 489 din Codul de procedură penală, dispozițiile art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător în procedura de tragere la răspundere a persoanei juridice.

Sintagma „aplicarea în mod corespunzător” a dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală nu poate fi interpretată în defavoarea persoanei juridice, în sensul excluderii persoanei juridice inculpate de la asistența juridică obligatorie.

A interpreta „aplicarea în mod corespunzător” a dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală în sensul că acestea se raportează la pedepsele aplicabile persoanei juridice conform art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, și nu la pedepsele prevăzute în normele de incriminare, la care se referă art. 187 din Codul penal, înseamnă a exclude persoana juridică de la asistența juridică obligatorie, pe cale de interpretare, fără un temei legal.

Această interpretare a permis legiuitorului să nu prevadă în Partea specială a Codului penal, în fiecare normă de incriminare, pedeapsa aplicabilă persoanei juridice, să prevadă în titlul consacrat răspunderii penale a persoanei juridice din Partea generală a Codului penal că anumite dispoziții penale „se aplică în mod corespunzător” și să reglementeze, în capitolul privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice din Partea specială a Codului de procedură penală, că dispozițiile care se referă la „pedeapsa prevăzută de lege” din Codul de procedură penală „se aplică în mod corespunzător”. Tehnica utilizată de legiuitor nu permite însă excluderea persoanei juridice inculpate de la garanțiile procesuale sau de la drepturile procesuale.

În consecință, art. 489 din Codul de procedură penală stabilește aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală pentru persoana juridică inculpată, în sensul raportării acestor dispoziții la art. 187 din Codul penal.

Faptul că în cadrul procesului penal persoana juridică poate fi reprezentată la îndeplinirea actelor procesuale și procedurale penale de reprezentantul său legal (administrator, persoană împuternicită), desemnat de aceasta, iar în cazul în care nu își desemnează un mandatar, organul de urmărire penală sau instanța numește unul din rândul practicienilor în insolvență [art. 479 alin. (4) din Codul de procedură penală] nu echivalează cu o asistență juridică calificată în sensul dispozițiilor art. 90 din Codul de procedură penală și nici nu reprezintă o derogare în materia asistenței juridice, întrucât mandatarul desemnat de societate/practicianul în insolvență desemnat de instanță, în general, nu are o pregătire juridică. Eventuala posibilitate ca un avocat să fie numit mandatar al persoanei juridice, conform art. 491 alin. (2) din Codul de procedură penală, nu reprezintă nici ea o derogare în materia asistenței judiciare, întrucât trebuie să fie făcută distincția între atribuțiile avocatului, ca mandatar desemnat să reprezinte persoana juridică în justiție, și atribuțiile avocatului, ca apărător al persoanei juridice, cele două ipoteze având semnificații juridice diferite.

c) Concluzia caracterului obligatoriu al asistenței juridice a inculpatului persoană juridică, în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, este susținută și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a stabilit că, în măsura în care o acuzație penală este formulată împotriva unei persoane juridice, garanțiile oferite de Convenție, inclusiv cele instituite de art. 6 privind dreptul la un proces echitabil (una din componentele acestui drept fiind și dreptul la apărare), sunt incidente și cu privire la aceasta. Relevante în acest sens sunt cauzele: *Fortum Oil and Gas Oy împotriva Finlandei* (curtea europeană a reținut că și-a asumat opinia potrivit căreia art. 6 se aplică persoanelor juridice în același mod în care se aplică persoanelor fizice și o persoană juridică poate

fi considerată ca fiind acuzată de săvârșirea unei infracțiuni, în sensul autonom pe care această expresie îl are în accepțiunea art. 6 din Convenție) și *PayKar Yev Haghtanak Ltd împotriva Armeniei* (Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că, atunci când sunt reglementate căi de atac, statele contractante trebuie să se asigure că persoanele juridice și fizice din cadrul jurisdicțiilor lor continuă să se bucure de aceleași garanții ale art. 6 în fața curților de apel ca în fața instanțelor care judecă în primă instanță).

Concluzionând, pentru considerentele dezvoltate anterior, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală va admite sesizarea formulată de către Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 15.074/118/2012, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei

de drept: „*Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.*”

Va statua în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal.

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 475 și art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de către Curtea de Apel Constanța — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 15.074/118/2012, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „*Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal, sau asistența juridică este obligatorie numai pentru inculpatul persoană fizică, în raport cu dispozițiile art. 136 alin. (2) și (3) din Codul penal, ce reglementează pedepsele aplicabile persoanei juridice.*”

Statuează în sensul că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 lit. c) din Codul de procedură penală, în cursul procedurii de cameră preliminară și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, asistența juridică este obligatorie pentru inculpatul persoană juridică, în raport cu dispozițiile art. 187 din Codul penal.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 11 octombrie 2016.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **MIRELA SORINA POPESCU**

Magistrat-asistent,
Mirela Cojocaru

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

